

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER TRINITATIS

DOMINICA SEXTO

Evangelium Matt 5:20-26 Predikan av Åke Malander (ELBK)

Lär oss, o Herre, att känna din heliga Lag sådan den verkligen är, så att den får avslöja oss och driva oss att ta vår tillflykt till ditt heliga Evangelium om den fria nåden i Kristus Jesus.

Jesus har inte kommit för att upphäva lagen eller profeterna utan för att fullborda. Lägg märke till att Jesus inte talar bara om lagen utan även om profeterna, så att följaktligen både lagens och profeternas budskap har sin fullbordning i honom. Han sa själv till de två lärjungarna som var på väg till Emmaus: ”Så oförståndiga ni är och tröghjärtade till att tro på allt som profeterna har sagt. Måste inte Messias lida detta och så gå in i sin härlighet?” Och han började med Mose och alla profeterna och förklarade för dem vad som i alla skrifterna var sagt om honom. Ja i honom, i Jesus, har lagen och profeterna fått sitt Ja och Amen.

Vi läser idag både evangelie- och predikotext ur bergspredikan, detta mäktiga linjetal som Jesus höll i början av sin verksamhet och som också kan uppfattas som en undervisning om Jesu lärjungars inbördes umgängelse. Bergspredikan har ju under de senaste 150 åren förflackats och tagits till intäkt för en urvattnad kristendom, som därigenom i stort sett förvandlats till en morallära. År 1919 utkom här i Sverige en bok med titeln ”Från Dogmat till Evangeliet”. Titeln är talande och boken gav också en kraftig skjuts åt den andan: bort från kyrkans tillkrånglade dogmer och katekesförklaringar och tillbaka till Jesu enkla budskap i bergspredikan, som skulle ses som själva kärnan i kristendomen. Det var väl ett utslag av samma anda att man, faktiskt samma år, avskaffade katekesläsningen i folkskolan.

Jesu enkla bud hette det alltså, men är de egentligen så enkla för oss? Det ska vi skärskåda i dagens predikan, och vi sätter som ämne:

JESU ENKLA BUD – SOM ÄR SÅ SVÅRA

Jesu bud är enkla, men redan ”öga för öga och tand för tand” låter hårt och svårt för oss. Kan det verkligen gå att tillämpa? Nej, det gör det inte för oss som enskilda människor – i det världsliga samhället gäller i viss mån den regeln, den proportionalitetsprincipen: ett ringa brott ett mildare straff, ett grövre brott ett strängare straff!

Ofta tänker man dock inte på att Jesus här säger att vi *inte* ska leva efter ”öga för öga och tand för tand”. Han säger tvärtom: ”Stå inte emot den som är ond ...” Men då blev det ju med ens ännu svårare, ja rent av omöjligt. Visserligen måste vi säga att om vi kunde leva så, om detta vore den allmänna livshållningen bland oss människor, att det är bättre att lida en oförrätt än att själv begå en oförrätt, ja då skulle mycket av allt våld här i världen inte komma till stånd. Men vi vet av all erfarenhet, och inte minst av vår egen erfarenhet, att detta är mer än vi klarar av – att inte göra motstånd, att inte ge igen, det strider mot hela vårt inre väsen, mot vår egen onda natur, sådana vi alla är efter syndafallet. Ja, ”Jesu enkla bud” visar sig vara, om vi inte stannar vid slagordet utan lyssnar till vad de verkligen innebär, ja då visar de sig vara inte bara svåra utan helt enkelt omöjliga att leva upp till.

Men se, detta är en huvudpoäng med Jesu tal här. Bergspredikan är *inte* den stora huvudsumman av det kristna budskapet, inte kristendomens kärna, som man ofta har menat. Detta är inte en predikan där Kristus visar vägen till himmelen för fattiga syndare, utan tvärtom ett tal som stänger himmelen för alla som söker sin rättfärdighet på lagens och gärningarnas väg. Ty om lagen och lagrättfärdigheten handlar detta stycke. Jesus har inte kommit för att avskaffa lagen utan för att fullborda den. Och därvid säger han: ”Om er rättfärdighet inte går långt utöver de skriftlärdas och fariseernas ska ni inte komma in i himmelriket.” Och ändå tog dessa det så noga med lagen och ansträngde sig för att leva efter alla dess bud. ”Gud har gett oss sina bud för att vi ska hålla dem, att hålla buden är därför vägen till livet, och det är den vägen ska vi gå.” Ungefär så talade de skriftlärdas och fariseernas – och på liknande sätt talas det förmodligen även bland många kristna. Det kan för all del låta gott och bra. Vem kan väl förneka att vi är skyldiga att hålla Guds bud och att Gud har knutit stora löften till detta (... nåd till

tusende släktled ...)? Om det nu bara funnes någon människa som vore hjälpt av detta! Men vad säger Guds Ord? ”Här finns ingen åtskillnad. Alla har syndat och saknar härligheten från Gud.” Medan Paulus ännu var fariseen Saulus såg han sig som ostrafflig i fråga om lagens rättfärdighet, men som omvänd och Herrens apostol visste han bättre, och nu förkunnar han för oss att ingen människa blir rättfärdig inför Gud genom laggärningar.

Det sägs ofta att Jesus i bergspredikan skärper lagen. Detta är egentligen ett orimligt påstående; lagen är i sig själv fullkomlig och absolut i alla avseenden. Det riktiga vore istället att säga att Jesus avvisar och rättar den gängse felaktiga och ytliga utläggningen av lagen. Han ger oss den rätta innebörden av lagen och lagens rättfärdighet, vad lagens väg egentligen innebär. Vill du, o människa, bygga dina egna gärningars rättfärdighet, så är det detta som gäller. Han tar några enskilda budord som utgångspunkt, 5:e, 6:e och 8:e budet. Slå upp, läs och begrunda dessa, punkt för punkt! Sådan var och är lagens väg, det är den stängda himlavägen. Bergspredikans enkla bud, som man kallade det, skulle vara den moderna människans utgångspunkt, där hon skulle skapa sin egen rättfärdighet, på den fria viljans grund, men det visar sig istället vara en predikan som helt kullkastar sådana tankar, och som tar ifrån oss all vår egen förtjänst och möjlighet att med egna goda gärningar och föresatser åstadkomma den rättfärdighet som lagen fordrar.

Jesu bud är svåra, ty kvar står: ”Om er rättfärdighet inte vida överträffar de skriftlärdas och fariseernas ska ni inte komma in i himmelriket.” Nu är det nog så att vår rättfärdighet, det vill säga den rättfärdighet som vi själva förmår åstadkomma, den torde inte överträffa de skriftlärdas och fariseernas. Och då står vi där, dömda av lagen. Vi vet, som Paulus har lärt oss, att lagen är andlig men vi är av syndig natur. Vi arma människor, vem kan rädda och frälsa oss? Gud vare tack, genom Jesus Kristus, vår Herre! Han har fullkomligt hållit och uppfyllt alla buden, hela lagen intill minsta bokstav – i vårt ställe, oss till godo, inte bara till det yttre utan av hela sitt hjärta. Och mer än så: Gud är den Helige och Rättfärdige Guden som är vred på och straffar synden. Straffet för våra synder och överträdelse utmättes också, men det lades på Sonen. ”Så älskade Gud världen att han utgav sin Enfödde Son.” Den ende syndfria fick bära straffet för allas synder. Och här blev det, kan vi säga, öga för öga och tand för tand, ja liv för liv, så uppfylldes och fullbordades även detta bud genom honom, ja om honom heter det i Psalm 40: ”Därför säger jag: Se jag kommer, i bokrullen står skrivet bom mig. Att göra din vilja, min Gud, är min glädje, din lag är i mitt hjärta. Jag förkunnar det glada budskapet om rättfärdighet i den stora församlingen.”

Nu finns det således en rättfärdighet som går långt utöver de skriftlärdas och fariseernas. Ja, en evigt gällande rättfärdighet är framskaffad. Den är redan för handen, färdig och klar, utan någon som helst medverkan från vår sida. Om denna rättfärdighet säger Kristus själv: om du är törstig så kom och drick, kom och ta emot fritt och för intet! Dina synder, o människa, är dig förlätta; du är genom min död och uppståndelse förklarad rättfärdig. När Guds Ord säger så då är det Guds allvarliga vilja att du ska tro detta. Evangelium om den fria nåden, den absolut fria nåden, ljuger inte, det finns inte några dolda villkor som till sist dyker upp och måste uppfyllas. Om du avvisar detta och inte vill tro, så blir det till ditt eget fördärv, men då är det också ditt eget fel att du inte kommer in i himmelriket.

Vad blir då följden och verkan av den tro som evangelium upptänder i oss? ”Där syndernas förlåtelse är, där är även liv och salighet.” Liv, det nya livet börjat spira och där förvandlas hjärtat, ja där börjar man så smått rent av att övervinna det onda med det goda. Det som var omöjligt för människan det är möjligt för Gud. Att följa Jesus och bli honom lik, det kan ingen människa av sig själv, men genom tron har hon redan om än mycket ofullkomligt påbörjat den vandringen – på trons väg som också kallas ”den smala vägen” och som är den väg som upp till himla bär. Huvudartikeln i vår kristna tro är inte bergspredikan utan Kristi ställföreträdande tillfyllestgörelse:

*Han gjort vad jag borde men ej klarat av, Min synd har han sänkt i ett bottenlöst hav.
Hans görande lydnad nu gäller för mig, Min synd och olydnad dem tog han på sig.
Min Frälsare uppstått och graven är tom, Och jag är befriad från skuld och från dom,
Rättfärdigförklarad. Halleluja. (Luthersk Psalmbok 953)*

Den som tror och förtröstar på detta är redan salig och behöver inte uppfylla några som helst av lagens bud för att bli salig. Men en salig människa, som lever i syndernas förlåtelse, kan inte låta bli att inrikta sitt liv och leverne efter Jesu ord och bud, det är hennes nya livsluft och livslust. Så är det med *tron allena*, tron är aldrig allena, den bär frukt! Nu är det viktigt att vi håller isär begreppen här, att vi inte blandar ihop orsak och verkan. Trons frukter, helgelsen och det kristna livet är ett resultat av rättfärdiggörelsen, aldrig en förutsättning för densamma. Just så, genom tron, uppfylls Jesu enkla men svåra bud. Men då har vi lämnat bergspredikan som tynger oss, ja som fördömer oss när den ställer oss inför lagens rätta utläggning, inför dess fulla allvar. Då har vi istället tagit vår tillflykt till den öppna famn som bjuder oss: ”Kom till mig, ni alla som arbetar och är betungade ...” Hos honom och endast hos honom och vad han har gjort finner vi ro för våra själar. Amen.

Allenast hos Gud söker min själ sin ro; från honom kommer min frälsning.